

Klokkeren i bygden vor.

Der var en gang en klokker i bygden vor; han var kjær efter alt det som var vakkert og godt. Bygdefolket sa han havde det meste vettet i vommen; for endda han likte vakre jenter og kjærringer baade godt og vel, saa likte han vel saa godt god mad og godt drikke. »Ja en lever ikke længe af elsk og søndenvind,» sa klokkeren; det var ord-taket hans. Derfor holdt han sig ogsaa helst til velstands-kjærringerne, til dem som nylig var gift, eller til vakre jenter som skulde gifte sig til rigdom og gode gaardmænd; der var det bedst baade for vakkert og lækkert, mente klokkeren. Det var ikke alle som syntes det var gjævt at have en sliq madfrier; men det var de som tykte det var nok-saa gjævt; for en klokker skulde da ligesom være lidt mer end en bonde.

Saa var der en ung rig jente som blev gift med granne-manden til klokkeren. Der smisked han sig ind, gjorde sig godvenner med manden, og endda bedre venner blev han med kjærringen. Naar manden var hjemme, saa laat han vel med ham; men naar han var ved kvernen eller i skogen, paa fløting og til tings, saa sendte kjærringen bud paa klokkeren, og saa holdt de gjestebud og bedt lag, de to. Der var ingen som skjønte dette, før tjenestgutten fik veiret af det. Han syntes han skulde snakke til husbonden om det

Endda han likte vakre jenter og kjærringer baade godt og vel, saa likte han vel saa godt god mad og godt drikke.

ogsaa; men det vilde aldrig høve rigtig, før en gang de var sammen i utengen efter løvkjærv. Der pratede de baade ligt og uligt om jenter og kjærringer. Manden han syntes han havde vel veidet, da han fik den rige vakre kjærringen, og det sa han:

»Gud ske lov og tak, fordi hun var baade bra og snil.»

»Aa ja, ja, hver mand er hjulpet med sin tro,» sa gutten; »men kjendte I hende vel, saa talte I ikke slig bort i veiret. Vene kvindfolk er som vind i varmt sommerveir,» sa gutten, »og elsk er ingen vilje, den falder snart paa en klokke og snart paa en lilje,» sa han.

»Hvad er det du siger?« sa manden.

»Jeg har længe tænkt jeg skulde tale om, at der gaar en svart okse klov om klov og horn om horn med den lyslette kvigen i hagen jeres, jeg, husbond,» sa gutten.

»En kan sige meget paa en sommerlang dag,» sa manden; »men ikke ved jeg, hvor dette bærer hen,» sa han.

»Ja, det var da det,» sa gutten, »jeg havde tænkt at tale om, at klokkeren er stødt og stendig hjemme hos mor, og de lever som der var bryllup hver dag, og vi, vi faar ikke gumlingerne af godmaden engang,» sa han.

»Den som vil smage paa alt, han faar baade surt og salt,» sa manden. »Jeg tror ikke ordet af det du mener,» sa han.

»Det er et underligt øre som ikke vil høre,» sa gutten; »men det som en selv faar sjaa, det slipper en at tvile paa, og vil du lyde mig, saa skal jeg gjerne vaage ti daler paa, at du skal faa troen i hænderne.»

Det vilde han, ti daler vilde han vaage, og om det saa var hest og gaard og hundred daler til.

Ja, det stykket skulde staa; »men gammel rev er vond at veide,» sa gutten; derfor skulde husbonden gjøre og sige som tjenstegutten vilde. Naar de kom hjem, skulde han sige, de skulde reise til elven og lense tømmer, og hun skulde

lage til niste til dem i røde rappet; det var bedst at passe paa mens der var godt veir; det kunde snart slaa op med et uveir. Ja, manden sa saa, og nisten var færdig paa timen. Gutten spændte hesten for tømmerdraget og reiste afsted, men ikke længer end en halv fjerding's vei; der la de sig ind paa en gaard og satte hestene efter sig; udpaa kvelden gik de tilbage igjen. Da de kom hjem, var døren stængt.

»Nu har vi ham; det er vondt at vende fra akeren, som til er vant,» sa gutten.

Saa gik de kjelderveien fra haven op gjennem lemmen i kjøkkenet, tændte lys og gik ind og lyste paa ham. Jo, klokkeren havde ædt saa vel, at han laa med næsen i veiret og snorked, og kjærringen var ikke vaagen, hun heller.

»Ser I nu, der gaar syn for sagn, husbond?» sa gutten.

»Gud trøste mig saa sandt; ikke havde jeg trodd det, om ti havde sagt det,» sa manden.

»Tsju, ti still!» sa gutten, og tog ham med ud.

»Mandslov er ikke landslov; men med tugt kan en tømme selve bjørnen. Har I noget bly, husbond?» sa gutten.

Ja, han havde vist over sytti blykuler i skatollet sit. »Det var vel det.» De tog en glopande, braasmelted blyet og rendte det i gabet paa klokkeren.

»Hver liker sit, derfor blir al mad ædt,» sa gutten, da det fræste i halsen paa klokkeren af den gloende blytappen.

Saa gik de ud samme veien som de var kommet ind, og gav sig til at banke og dundre paa husdøren. Konen vaagned, og spurte hvem det var.

»Det er mig; luk op, siger jeg!» sa manden.

Hun nugged paa klokkeren. »Det er far, det er han far!» sa hun. Nei, han vørte det ikke, og rørte ikke paa sig heller; saa satte hun knærne i siden paa ham, spændte ham ud paa gulvet, hopped saa over, tog klokkeren i hommelsbøterne¹

¹ Haserne.

og trak ham op i vedroen bag ovnen; der gjemte hun ham. Før fik hun ikke tid til at lukke op for manden heller.

»Skulde du efter døbevand først?» sa manden.

»Aa, jeg ørsked i søvnen, og ikke tænkte jeg det var du heller,» sa kjærringen.

»Nu faar du sætte frem noget mad til mig og gutten,» sa manden; »sultne er vi,» sa han.

»Jeg har ikke færdig noget mad,» sa kjærringen, »kan du tænke sligt; jeg vented dig hverken i dag eller i morgen. Du skulde jo til elven og lense tømmer,» sa hun.

»En kan ikke hænge kjæften paa væggen; men selvhjulpen er velhjulpen; skal jeg tage ind nisten, husbond?» sa gutten. Ja, han fik det. Saa satte de sig til at spise af nistetinen, og la et par vedskier i ovnen; der laa klokkeren i ovnsroen.

»Hvad er dette for en?» sa manden.

»Aa aa, det var en fattigmand som kom her sent paa kvelden og bad om hus; han var lige nøid, naar han bare kunde faa ligge i vedroen,» sa kjærringen.

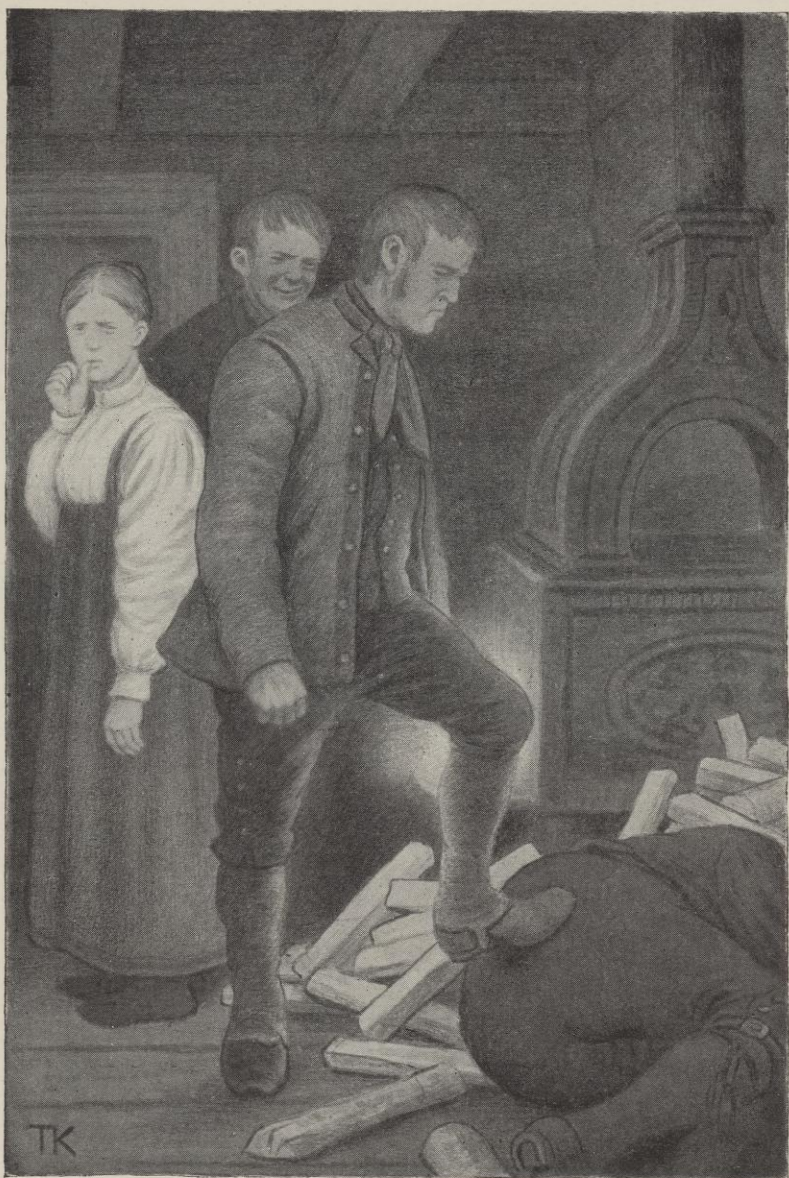
»Det var en rar fattigmand det, han har sølvspændte sko og sølvspænder ved knærne,» sa manden.

»Det er ikke alle fanter som har fillete klær,» sa gutten. »Men det er jo klokkeren i bygden vor,» sa han.

»Hvad vilde han her nu da, mor?» sa manden, og rugged paa ham og sparked til ham. Klokkeren hverken rørte sig eller reiste sig. Kjærringen stod og fomled og stammed, og vidste ikke hvad hun skulde sige; hun bed sig bare i tommelfingeren hun.

»Jeg ser det paa ansigtet dit, hvad du har gjort, mor,» sa manden; »men livet er saart at miste, og han var da klokkeren i bygden vor. Gjorde jeg det som ret var, skulde jeg sende bud efter lensmanden.»

»Gud velsigne dig, skaf bare klokkeren afsted,» sa kjærringen.

»Hvad vilde han her nu da, mor?» sagde manden.

»Det er din sag og ikke min det,» sa manden; »jeg har hverken bedt ham eller budsendt ham,» sa han; »men kan du faa nogen til at hjælpe dig af med ham, skal det ikke være mig imod.»

Saa tog hun gutten til side og sa: »Jeg har laget til vadmel til mand min; det skal du faa til klær, om du kan faa gravet ned klokkeren, saa det hverken blir hørt eller spurt,» sa hun.

»Ingenting dur ufristet; den som er ude i haalkeføre, han faar la det skure og kjøre,» sa gutten. Har I liner og taug, husbond, saa skal jeg prøve, om der er nogen botevon,» sa han. Ja, han vipper klokkeren ind i rendesnarer, kaster ham paa ryggen, napper hatten hans med, og stryger afsted. Han havde ikke gaat langt udenfor ledet i engen, før han traf nogle hester. Saa tog han en af disse, snared og bandt klokkeren vel fast, satte hatten paa ham og haanden ned paa laaret, saa han sad og husked og red, som en rytter skal.

»I utid skal trold dræbes,» sa gutten, da han kom hjem; »der ved ingen hvor den feige flakker; men han kommer ikke igjen, som i jorden er gravet,» sa han; »og den fuglen som er faldt, han synger ikke mer.»

Hvorledes det nu var eller ikke var, saa gik der en vei fra engen bortefter til et utlade, og der havde de kjørt høi og spildt høi ogsaa. Efter den veien gik hesten og piller op høispildet. Men i utladet laa der to som skulde passe høiet for tyver; det var knapt fóraar det aaret.

»Der kommer tyven, »sa de, da de hørte hesten kom; »nu skal vi knibe ham.»

»Hvem der?» skreg de, saa det ljomed i aasen. Nei, der var ingen som svarte. Hesten agted ikke paa det, og klokkeren endda mindre.

»Svarer du ikke, saa skyder jeg en kugle i fleisen paa dig, din hestetyv,» skreg de, og med det samme smald det.

Hesten til sprangs, saa braatt at klokkeren gjorde et kast og dumpt i marken.

»Jeg mener du skjød ham kvik ihjel,» sa den ene, og sprang bort og skulde se om han kjendte ham. »Aa, jeie mig, det er klokkeren i bygden vor! Du skulde holdt paa laaret og ikke dræbt ham.»

»Gjort gjerning staar ikke til at ændre,» sa den andre. »Den første skaden er bedst at bøte, — vi faar holde ørene stive og grave ham ned i høigulvet saa længe.»

Ja, de gjorde saa, og da de havde gjort det, la de sig til at hvile. Om en stund kommer der én pæsende og stampende, saa det sang i marken. De nugged paa hverandre, de to som laa i høiet, de mente det var tyver igjen. Tæt ved ladevæggen var der en saltsten; der satte han sig med børen sin og snakket med sig selv. Han havde slagtet svin i en gaard for nogle dage siden, men tykte han havde faat for lidet for det, for kleint traktement, og for lidet slagtemad; saa havde han været afsted nu og stjaalet den største grisen. »Den som skal bytte med bjørnen, faar ikke lige lodder; derfor er det bedst at hjelpe sig til retten selv,» sa han; »bedre er en liden lod end en lang trætte. Men bitter død, glemte jeg ikke igjen votterne mine! Finder de dem, saa ved de hvem det er som har arvet grisen,» sa han, og la afsted efter votterne.

De to som var i høladet, laa og lydde paa dette.

»Den som gildrer for andre, kommer i gildre selv,» sa den ene.

»Det er ikke greit at stjæle fra en tyv; men der blir ikke andre hængt end de som ikke stjæler ret,» sa den andre; »det skulde være artig at blive kvit klokkeren paa en letfængt maade og faa til givendes en gjødgris; jeg mener vi bytter jeg, gut,» sa han. Den andre storlo. Saa vrængte de sækken af grisen, satte klokkeren med hatten hodestups nedi, og knytted mulebaandet vel til.

Ret som det var, kom tyven flyende med votterne, napped sækken og strøg hjem. Der kaster han den ind paa gulvet til kjærringen.

»Her har jeg en kult, mor!» skreg han.

»Det var gildt,» sa kjærringen. »Ingenting er godt i øine, men ikke i munden; maden kan ingen savne, for den er mandens magt. Gud ske lov vi faar mad i huset,» sa hun; »nu skal vi leve vel en stund.»

»Jeg tog den største jeg,» sa manden, satte sig op i høisædet og pusted og tørked svetten af skolten; »han havde

baade bukser og bleier,» sa han; han mente, at grisen var vel gjødd og fleskelagt. »Har du noget mad, kjærring?» sa han.

»Nei, jeg har ingen mad,» sa hun; »hvor skulde jeg faat den fra?»

»Saa gjør paa yarmen, skjær flesk, salt, og steg en fleskepande.»

Hun gjorde som han sa, rev op mulebaandet og skulde til at skjære flesk.

»Hvordan har dette sig da? han har jo kloverne paa,» sa hun, da hun fik se skoene. «Svart er han ogsaa.»

»Ved du ikke det, i mørket er alle katter graa og alle griser svarte,» sa manden.

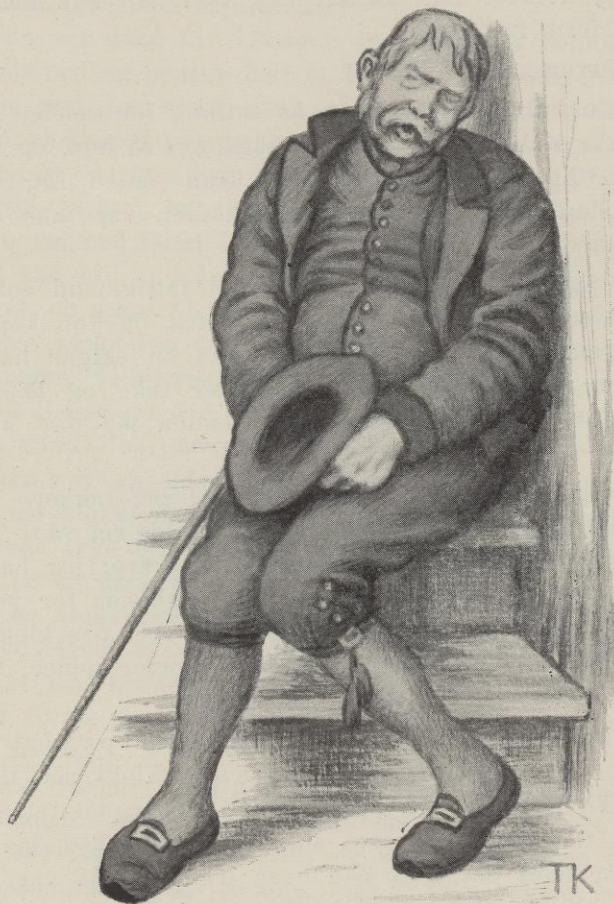
»Joho, men hvidt i svart er altid bjart, og der er skil paa skodde og myrbær,» sa kjærringen. »Men denne grisen har bukser,» sa hun.

»Ja, pine jord, har han fleskebukser paa laaret, det har jeg faat kjende; jeg har baaret paa ham, saa jeg er baade hed og svett,» sa manden.

»Nei, nei,» sa kjærringen; »han har sølvspændte sko og sølvspænder ved knærne; det er jo klokkeren i bygden vor!» skreg hun.

»Det var gjødgrisen jeg tog,» sa manden. Saa kom han bort og skulde se. Jo, der var syn for sagen; det var klokkeren det, baade med sko og med spænder. Men det var det største svinet han havde puttet i sækken, det blev han ved. Det var gjort som gjort var. »Sjøl er bedste drengen, men hjælp er ogsaa god, saa nær som i grødfadet; væk hende Mari, kjærring,» sa manden. Ja da, de havde en datter som var baade flink og haandfast; hun havde kars kræfter og vidste raad for al uraad. Hun skulde tage og grave ned klokkeren i en afdal, saa det aldrig kom for dagens lys, og for det skulde hun faa en ny verkensklædning, som mor selv skulde havt. Jenten tog klokkeren om livet, slængte ham paa nakken og strøg af gaarde, og hatten tog hun med.

Men da hun kom et stykke paa veien, hørte hun felen laat; der var dansebal paa en gaard; der lurte hun sig ind og

satte klokkeren oppe i den andre trappen. Han sad med hatten mellem hænderne, som om han skulde bede om noget for sælebot skyld, og støtted sig til staven og op til væggen. Saa kom der en jente vimsende.

»Jeg undres paa hvad dette er for en,» sa hun; »bonden er graa som en gaas, men denne-her er svart som en ravn. Hør du, hvorfor har du sat dig der? En kan mest ikke komme frem for dig.»

Klokkeren sa ikke et ord.

»Er du fattig? Ber du om en skilling for sælebot skyld? Aa stakkars dig, der har du to skilling,» sa hun, og la dem i hatten. Klokkeren sa ingen ting. Hun ventede lidt, for hun tænkte han skulde takke; men klokkeren var ikke den at han nikkede paa hodet engang.

»Nei, jeg har aldrig set magen til fattigmand som han som sidder i trappen her ude,» sa jenten, da hun kom ind; »han sidder ikke som en skjære paa en skigar han,» sa hun; »for han svarer ikke og takker ikke og le'er ikke saa meget som en finger engang, endda jeg gav ham to skilling.»

»Det maa det mindste være, at tiggeren takker,» sa en futedreng, som var med i laget; »det skulde vel være snodig kar, om jeg ikke skulde faa ham til at svare; jeg har faat mulebaandet op baade paa tyver og tverbleier før jeg,» sa han; la ud paa trappen og skreg ind i øret paa klokkeren, for han trodde han var tunghørt: »Hvorfor sidder du der du?» Nei da. »Er du fattig, ber du?»

Nei, klokkeren sa ingenting. Saa tager han op en halv daler og kaster i hatten: »Der har du den!» Klokkeren tied og rørte ikke paa sig. Da han ikke fik nogen tak, slog futedrengen til ham under øret, sligt som han orkede, saa klokkeren for kant om kant ned over trappen. Da var jenten ikke sen til at komme frem:

»Er I svimet, eller er I død, far?» skreg hun, og til at skraale og bære sig ilde. »Fattigmands fred findes ikke noget sted,» sa hun; »men jeg har hverken hørt eller spurt, at de har lagt sig efter at slaa ihjel fattigfolk.»

»Tsju, gjør ingen styr,» sa futedrengen; »der har du ti daler, hold saa kjæften paa dig, og faa ham væk; jeg kom bare til at give ham et svimeslag.»

Ja, hun var glad til: »Penger drar penger,» tænkte hun; »for gode ord og penger faar en alt hvad en trønger, og der er ingen nød om niste, naar en har penger i kiste.» Saa tog hun klokkeren paa nakken og strøg til nærmeste nabo-gaarden; der la hun ham tvers over brøndkanten. Da jenten kom hjem, sa hun, hun havde baaret ham til skogs og gra-vet ham vel ned langt borte i en afdal.

»Gud ske lov vi vel blev kvit ham, du skal faa det jeg har lovet, og mere til; det er sikkert det,» sa kjærringen.

Der laa klokkeren som han skotted ned i brønden, til i graalysingen, da tjenestgutten kom kjørende.

»Hvad ligger du der og koper efter? Unda med dig; jeg skal ha vand!» sa gutten.

Nei, han rørte sig ikke. Gutten kjørte til, saa det sa plump — og der laa klokkeren i brønden. Saa maatte han have hjælp; han havde ikke nogen raad, før husmanden kom med en baadshake og drog ham op.

»Det er klokkeren i bygden vor!» ropte de, og mente at han havde levet saa vel i gjestebudsgaarden, at han havde sovnet af paa brøndkanten. Men da manden paa gaarden kom og fik se klokkeren, og hørte hvorledes det var gaat til, saa sa han:

»Skaden vaager mens manden sover; men mandskaden er meste skaden. Naar den ene krukken støder til den andre, saa brotner begge. Tag sadlen og læg paa blakken og reis efter lensmanden, gut,» sa han, »saa vi ikke lægger os borti ulykken for klokkerens skyld; en ulykke kommer sjelden alene; men leit er det at drukne paa tørre landet,» sa han.

Ja, gutten fór afsted til lensmanden, og da tiden kom, kom lensmanden ogsaa. Men fór meget hast er heller til last, og braagjort verk vil ikke vare. Det tog tid, før

de fik doktor og synsmænd til. Vi er alle vorherre en død skyldige; men da blev det greiet op, at klokkeren var dræbt tre ganger, før han faldt i brønden. Først havde blytappen taget pusten fra ham, saa havde han faat en kule for panden, og til syvende og sidst var nakkebenet knækket. Han var ikke ufeig, der han fór. Det er ikke godt at vide hvorledes det er spurt og kommet ud; men en er ofte paa orde, der en ikke er paa borde, og ordet staar oppe, naar manden ligger i mulden.